

Guía Docente				
Datos Identificativos				2021/22
Asignatura (*)	Fundamentos de Enfermería	Código	750G01107	
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	Anual	Primeiro	Obrigatoria	12
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Ciencias da Saúde			
Coordinación	Sobrido Prieto, Natalia	Correo electrónico	natalia.sobrido@udc.es	
Profesorado	Garcia Sanchez, Maria Matilde	Correo electrónico	matilde.garcia@udc.es	
	Sobrido Prieto, Natalia		natalia.sobrido@udc.es	
Web	campusvirtual.udc.gal/			
Descrición xeral	Co estudo de Fundamentos de Enfermería preténdese introducir ao alumno nas ciencias da Enfermería, coa intención de que sexa capaz de comprender a función principal e diferenciada da profesión enfermeira e, ao continuar os estudos de cursos superiores, integre os conceptos fundamentais e a metodoloxía de traballo das/os enfermeiras/os para o coidado do individuo e dos grupos, e relacione os problemas de saúde coas necesidades básicas do ser humano.			

Plan de continxencia	1. Modificacións nos contidos: Non se realizan cambios nos contidos da materia. 2. Metodoloxías: *Metodoloxías docentes que se manteñen: todas *Metodoloxías docentes que se modifican: Non se realizan cambios nas metodoloxías da materia. No caso de ter un alumno ou grupo de estudantes confinados, conectaranse á lección maxistral e seminarios por Teams e, de estar xustificado, pospoñeranse as avaliacións ata a incorporación dos mesmos. 3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado confinado: ? Correo electrónico: De uso para facer consultas e resolver dúbidas. ? Videoconferencia sesión maxistral (Teams) na franxa horaria que ten asignada a materia no calendario da facultade. ? Videoconferencia seminarios (Teams) na franxa horaria que ten asignada a materia no calendario da facultade. ? Campus Virtual: Empregarase como repositorio do material documental e para a realización de tarefas e actividades para o seguimento da materia. 4. Modificacións na avaliación: Non se realizan cambios na avaliación da materia *Observacións de avaliación: ? As diferentes actividades de avaliación continuada, de ser preciso, efectuaranse de xeito non presencial, mediante a plataforma Moodle e con soporte en directo mediante Teams. ? As probas de avaliación correspondentes ás convocatorias oficiais, realizaranse de xeito presencial e, de non ser posible, faranse na modalidade virtual. 5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía: ? Disporán de todos os materiais de traballo da maneira dixitalizada en Moodle. ? Engádense ligazóns web na plataforma Moodle, como bibliografía complementaria a algún contido impartido de xeito non presencial, ao que terá acceso todo o alumnado.

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A21	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os cuidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do cuidado de enfermaría.
A22	Comprender desde unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermaría, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de coidar e desenvolvendo os planes de cuidados correspondentes.
A23	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade ás persoas atendidas.
A24	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermaría.
A25	Dirixir, avaliar e prestar os cuidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
A37	Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
B1	Aprender a aprender.
B2	Resolver problemas de forma efectiva.
B3	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.
B4	Traballar de forma autónoma con iniciativa.
B5	Traballar de forma colaborativa nun equipo interdisciplinar.

B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B7	Comunicarse de maneira efectiva en un entorno de traballo.
B8	Capacidade de análise e sínteses.
B9	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica.
B10	Capacidade para adaptarse ás situacións novas.
B11	Capacidade e habilidade de xestión da información.
B12	Capacidade para organizar e planificar.
B13	Toma de decisións.
B14	Habilidades interpersonais.
B15	Capacidade para comunicarse con persoas non expertas na materia.
B16	Coñecer e apreciar a diversidade e a multiculturalidade.
B18	Desenvolver a capacidade de liderado.
B19	Coñecementos de informática relativos ao ambiente de estudo.
B20	Sensibilidade cara a temas medioambientais.
B21	Implicación na calidade e busca/procura da excelencia.
B22	Capacidade para motivarse e motivar a outros.
B24	Fomentar e aplicar os dereitos fundamentais e a igualdade entre homes e mulleres.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
C10	CB2 Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos a seu traballo ou vocación de unha forma profesional y posúan as competencias que solen demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
C11	CB3 Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
C12	CB4 Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Analizar o desenvolvemento das sociedades ao longo da historia, describindo o proceso saúde-enfermidade para que, a través disto, se identifique a función de coidar nas sociedades de cada época.	A21	B1 B5 B7 B8 B11 B12 B14 B16 B18 B19	C3 C7 C8

Identificar a función diferenciada da Enfermaría e comprender a importancia do establecemento dun marco teórico propio que de sentido á actuación profesional.	A22	B1 B3 B4 B5 B6 B10 B21 B22 B24	C4 C6 C7 C8 C10
Comprender a evolución dos conceptos centrais da disciplina de enfermaría, así como as teorías e os modelos conceptuais máis relevantes.	A24	B1 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B11 B14 B16 B18 B20 B21 B24	C4 C7 C10
Descibir a metodoloxía científica e a súa aplicación en enfermaría. Proceso de atención de enfermaría.	A22 A25	B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B11 B12 B13 B21	C11 C12

Aplicar o proceso de atención de enfermaría.	A23	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B19 B20 B21 B22 B24	C3 C4 C6 C7 C8 C10 C11 C12
Valorar e planificar coidados básicos para a atención das necesidades fundamentais do ser humano.	A24 A37	B4 B5 B6 B7 B8 B10 B12 B14 B15 B16 B20 B21 B22 B24	C3 C4 C7 C8 C10 C11 C12

Contidos	
Temas	Subtemas

HISTORIA DA ENFERMARÍA	Tema 1. ETAPA DOMÉSTICA DOS COIDADOS DE ENFERMERÍA 1.1. Prehistoria 1.2. Civilizacións Antiguas. 1.3. Mundo Clásico: Grecia antiga, Roma Tema 2. ETAPA VOCACIONAL DOS COIDADOS DE ENFERMERÍA 2.1. Inicio do Cristianismo 2.2. Alta e Baixa Edade Media 2.4. Mundo Moderno 2.5. Etapa Vocacionai en España Tema 3. ETAPA TÉCNICA DOS COIDADOS DE ENFERMERÍA 3.1. Mundo Contemporáneo 3.2. Nova concepción da Enfermería 3.3. Inicio da Profesionalización do Coidado 3.4. Etapa Técnica en España Tema 4. ETAPA PROFESIONAL DOS COIDADOS DE ENFERMERÍA 4.1. Profesionalización do Coidado: Ámbito de actuación 4.2. Formación enfermeira: Reforma universitaria nos 90, Espacio Europeo de Educación Superior 4.3. Campo de actuación da enfermeira profesional 4.4. Disciplina enfermeira no momento actual 4.5. Etapa Profesional en España
ENFERMARÍA PROFESIONAL. MODELOS E TEORÍAS DE ENFERMARÍA	TEMA 1. A ENFERMARÍA PROFESIONAL. 1.1 Concepto de Enfermería. 1.2 Campo de actuación. 1.3 Características dunha profesión. 1.4 Supostos básicos da profesión de Enfermería. TEMA 2. FUNCIÓN DIFERENCIADA DA PROFESIÓN DE ENFERMARÍA. 2.1 Funcións e función de Enfermería. 2.2 O equipo de saúde. A enfermeira como membro do equipo de saúde TEMA 3. MARCO CONCEPTUAL DA PROFESIÓN DE ENFERMARÍA. 3.1 Concepto de Marco Conceptual dunha profesión. 3.2 Necesidade de establecer un marco conceptual. 3.3 Elementos que o compoñen. TEMA 4. MODELOS DE COIDADOS EN ENFERMARÍA. 4.1 Concepto de Modelo. Elementos dun modelo. 4.2 Necesidade da adopción dun modelo na práctica. 4.3 Criterios de clasificación dos modelos. Tendencias. 4.4 Modelos máis representativos. 4.5 O modelo de coidados de Florence Nightingale. 4.6 O modelo de coidados de Virginia Henderson. 4.7 O modelo de coidados de Dorothea Orem.

COIDADOS BÁSICOS DE ENFERMARÍA

TEMA 1. SEGURIDAD E ÁMBITO SEGURO

1.1. Introducción.

1.2. Coidados básicos de enfermaría relacionados cun ámbito seguro.

TEMA 2. COMUNICACION

2.1. Introducción

2.2. Coidados básicos de enfermaría relacionados coa comunicación.

TEMA 3. ESPIRITUALIDADE E CRENZAS

3.1. Introducción

3.2. Coidados básicos de enfermaría relacionados coa espiritualidade.

TEMA 4. PERDIDA E DUELO

4.1. Introducción

4.2. Coidados básicos de enfermaría relacionados coa perda e o duelo..

TEMA 5. HIXIENE E PROTECCION DA PEL

5.1. Introducción.

5.2. Coidados de enfermaría relacionados coa hixiene e a protección da pel.

TEMA 6. DESCANSO E SONO

6.1. Introducción.

6.2. Coidados de enfermaría relacionados co descanso e o sono.

TEMA 7. NUTRICION E HIDRATAACION

7.1. Introducción.

7.2. Coidados básicos de enfermaría relacionados coa nutrición e a hidratación.

TEMA 8. ELIMINACION URINARIA

8.1. Introducción.

8.2. Coidados básicos de enfermaría relacionados coa eliminación urinaria.

TEMA 9. ELIMINACION FECAL

9.1. Introducción.

9.2. Coidados básicos de enfermaría relacionados coa eliminación fecal.

TEMA 10. RESPIRACION E CIRCULACION

10.1. Introducción.

10.2. Coidados básicos de enfermaría relacionados coa respiración e circulación.

TEMA 11. MOVERSE E ADOPTAR UNHA BOA POSTURA

5.1. Introducción.

5.2. Coidados básicos de enfermaría relacionados con moverse e adoptar unha boa postura.

METODOLOXÍA CIENTÍFICA E A SÚA APLICACIÓN EN ENFERMARÍA. O PROCESO DE ATENCIÓN DE ENFERMERIA

TEMA 1. A APLICACIÓN DO MÉTODO CIENTÍFICO EN ENFERMARÍA: O PROCESO DE ATENCIÓN DE ENFERMARÍA.

- 1.1 O Proceso de Atención de Enfermaría: orixe e historia.
- 1.2 O Proceso como método de solución de problemas.
- 1.3 Etapas do proceso de Enfermaría.

TEMA 2. PRIMEIRA ETAPA DO PROCESO DE ATENCIÓN DE ENFERMARÍA: A VALORACIÓN

- 2.1 A recollida e selección de datos. Métodos para a recollida. Fontes que achegan datos.
- 2.2 A recollida de datos a través da entrevista. A entrevista como forma de comunicación e como medio de obtención de datos.
- 2.3 A recollida de datos a través da observación. Concepto e fins da observación.

TEMA 3. SEGUNDA ETAPA DO PROCESO DE ATENCIÓN DE ENFERMARÍA: IDENTIFICACIÓN DE PROBLEMAS: O DIAGNÓSTICO DE ENFERMARÍA.

- 3.1 Análise dos datos recollidos.
- 3.2 Diagnóstico de Enfermaría. Concepto. Evolución histórica.
- 3.3 Sistemas de clasificación dos Diagnósticos de Enfermaría
  - 3.3.1 Taxonomía diagnóstica.
- 3.4 Compoñentes do Diagnóstico de Enfermaría.
- 3.5 Clasificación dos Diagnósticos de Enfermaría.
- 3.6 Formulación correcta do Diagnóstico de Enfermaría.
- 3.7 Problemas Interdependentes. Concepto. Diferenzas entre Diagnóstico de Enfermaría e Problema Interdependente.

TEMA 4. TERCEIRA ETAPA DO PROCESO DE ENFERMARÍA: A PLANIFICACIÓN DOS COIDADOS.

- 4.1 Concepto e finalidade.
- 4.2 Selección de prioridades.
- 4.3 Establecemento de obxectivos.
- 4.4 Determinación de actividades.
- 4.5 Introducción á clasificación das intervencións enfermeiras (NIC) e a clasificación de resultados de enfermaría (NOC).

TEMA 5. CUARTA ETAPA DO PROCESO DE ENFERMARÍA: A EXECUCIÓN DO PLAN DE COIDADOS.

- 5.1 A execución do planificado. Persoas que interveñen na execución do Plan de Coidados.
- 5.2 Formas de intervención da enfermeira no Plan de Coidados.

TEMA 6. QUINTA ETAPA DO PROCESO DE ENFERMARÍA: A AVALIACIÓN

- 6.1 Concepto de avaliación no Proceso de Enfermaría.
- 6.2 Elementos e aspectos da avaliación.
- 6.3 Instrumentos de avaliación. Formas de avaliación.

TEMA 7. APLICACIÓN DAS TIC Á PLANIFICACIÓN DE COIDADOS

- 7.1 A informática nos coidados de Enfermaría

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A21 A22 B16 B24 C8	42	105	147
Seminario	A37 B1 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B18 B21 B22 C3 C6 C7 C10 C11 C12	29	58	87
Lecturas	A21 B1 B3 B4 B8 B11 B16 B19 B20 B21 C3 C6 C7 C8	0	24	24
Estudo de casos	A23 A24 A25 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B15 B16 B19 B21 B22 B24 C4 C6 C7 C8 C10 C11 C12	11	22	33
Proba mixta	A24 A25 B2 B3 B8 B9 B12 B13 C11	5	0	5
Presentación oral	A21 A22 B3 B7 B8 B14 C10	2	0	2
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Exposición oral realizada por parte do profesor e aberta á participación do alumno, que será complementada coa utilización dos medios audiovisuais necesarios.
Seminario	Traballo en grupo a través da participación e discusión para o estudo dos diferentes aspectos relacionados coa materia. O material básico necesario facilitarase durante o desenvolvemento destes.
Lecturas	Afondamento na materia mediante textos de diferentes fontes documentais escollidos e seleccionados previamente polo profesor. Actividades deseñadas ao longo do proceso de aprendizaxe e resolución de exercicios de autoavaliación, baseados nos contidos da materia.
Estudo de casos	Estudo, resolución e posta en común ante determinadas situacións de saúde/enfermidade mediante a utilización da metodoloxía científica enfermeira (proceso de atención de enfermaría).
Proba mixta	Proba que integra preguntas tipo de probas de ensaio e preguntas tipo de probas obxectivas. En canto a preguntas de ensaio, recolle preguntas abertas de desenvolvemento. Ademais, en canto a preguntas obxectivas, pode combinar preguntas de resposta múltiple, de ordenación, de resposta breve, de discriminación, de completar e/ou de asociación. Inclúiranse tamén resolucións de casos clínicos.
Presentación oral	Actividade baseada na exposición oral, onde se produce unha interacción ordenada entre docente e estudante, expondo cuestións que o alumno deberá responder, de forma oral, podendo así valorar o seu proceso de aprendizaxe e o coñecemento que posúe da materia, así como a capacidade de razoamento, espírito crítico, capacidade de síntese e de relación sobre os contidos do programa.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario Estudo de casos	A atención personalizada, que se describe en relación a estas metodoloxías concíbense como momentos de traballo, onde interactúa o alumno co profesor. A forma e o momento en que se desenvolverá indicárase en relación a cada actividade ao longo do curso segundo o plan de traballo da materia.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Lecturas	A21 B1 B3 B4 B8 B11 B16 B19 B20 B21 C3 C6 C7 C8	Actividades deseñadas ao longo do proceso de aprendizaxe e resolución de exercicios de autoavaliación, baseados nos contidos da materia.	10
Presentación oral	A21 A22 B3 B7 B8 B14 C10	Actividade baseada na exposición oral, onde se produce unha interacción ordenada entre docente e estudante, expondo cuestións que o alumno deberá responder, de forma oral, podendo así valorar o seu proceso de aprendizaxe e o coñecemento que posúe da materia, así como a capacidade de razoamento, espírito crítico, capacidade de síntese e de relación sobre os contidos do programa.	10
Proba mixta	A24 A25 B2 B3 B8 B9 B12 B13 C11	Proba que integra preguntas tipo de probas de ensaio e preguntas tipo de probas obxectivas. En canto a preguntas de ensaio, recolle preguntas abertas de desenvolvemento. Ademais, en canto preguntas obxectivas, pode combinar preguntas de resposta múltiple, de ordenación, de resposta breve, de discriminación, de completar e/ou de asociación. Inclúranse tamén resolucións de casos clínicos.	80

Observacións avaliación

ASPECTOS A TER EN CONTA NA AVALIACIÓN:

LECTURAS

As actividades deseñadas ao longo do proceso de aprendizaxe e a resolución de exercicios de autoavaliación, establécense como mecanismos de avaliación continua, polo que non son de carácter obrigatorio.

No caso de que o estudante non as realice, non obterá a porcentaxe correspondente e por tanto non se sumará ás das outras metodoloxías establecidas dentro da materia. Esta situación será de aplicación tanto na primeira como na segunda oportunidade.

Supón o 10% da nota final da materia (máximo 1 punto)

PRESENTACIÓN ORAL

Esta metodoloxía establécese como mecanismo de avaliación continua, polo que non é de carácter obrigatorio.

No caso de que o estudante non a realice, non obterá a porcentaxe correspondente para sumar ás outras metodoloxías establecidas dentro da materia. Esta situación será de aplicación tanto na primeira como na segunda oportunidade.

Supón o 10% da nota final da materia (máximo 1 punto)

PROBA MIXTA

A realización e superación da proba mixta é obrigatoria para superar a materia.

A Proba Mixta considerárase superada cando se alcance o 50% da cualificación máxima outorgada á devandita proba.

Supón o 80% da nota final da materia (máximo 8 puntos)

PRIMEIRA OPORTUNIDADE:

A avaliación anteriormente descrita é a PROGRAMADA para todos os alumnos con MATRICULA COMÚN que se presenten á primeira oportunidade.

As cualificacións obtidas na avaliación continua (Lecturas e Presentación Oral) só se aplicarán cando a Proba Mixta sexa superada. En caso contrario, non se computarán, figurando como cualificación final da materia, unicamente a obtida na Proba Mixta.

As probas superadas na primeira oportunidade conservaranse para a segunda oportunidade, coa cualificación obtida.

SEGUNDA OPORTUNIDADE:

Para a Segunda Oportunidade aplicaranse os mesmos criterios de avaliación que os descritos na Primeira Oportunidade.

MATRÍCULA PARCIAL:

Os alumnos de MATRICULA PARCIAL poderán optar por examinarse por escrito en primeira e segunda oportunidade nun único exame que se corresponderá coas datas oficiais aprobadas en Xunta de Facultade, onde se aplicarán as porcentaxes relativas a cada parte do contido da materia.

DISPENSA ACADÉMICA:

De acordo á normativa da UDC, admítese dispénsaa académica nesta materia.

OPORTUNIDADE ADIANTADA:

Os alumnos que soliciten OPORTUNIDADE ADIANTADA deberán examinarse por escrito a través dun único exame que se corresponderá coas datas oficiais aprobadas en Xunta de Facultade.

MATRÍCULA DE HONRA:

Os estudantes que desexen optar a matrícula deberán cumprir os seguintes requisitos:

? Obter unha nota media superior a 9,5 na cualificación final da materia.

Tras a aplicación do criterio establecido, a decisión final quedará supeditada á consideración das profesoras da materia.

FRAUDE E RESPONSABILIDADES DISCIPLINARIAS:

Segundo o establecido na normativa da UDC:

1.- Se durante a realización dunha proba de avaliación os profesores responsables teñen coñecemento da quebra dos principios de decoro, legalidade ou mérito individual tales como o uso de documentos ou instrumentos non permitidos, a copia ou intento de copia dos resultados obtidos por compañeiros, a comunicación entre estudantes ou un comportamento impropio, procederáse á expulsión inmediata do estudante da proba de

avaliación e redactarase unha acta cos motivos, que se enviará ao decano ou director xunto coas verificacións documentais que estime oportunas para a súa valoración. Todo, sen prexuízo das responsabilidades disciplinarias ás que puidese proceder de acordo coa cualificación da falta cometida polo alumno infractor.

2.- Queda prohibido o acceso á realización das probas de avaliación con instrumentos electrónicos ou dispositivos móbiles acesos, non expresamente autorizados polo profesorado responsable, o cal será causa suficiente de expulsión da proba, despois de redactar a acta correspondente que se enviará ao centro.

3.- A expulsión dunha proba de avaliación implicará a cualificación de suspenso (nota numérica de 0) na convocatoria da materia.

4.- Na realización de traballos, o plaxio e a utilización de material non orixinal, incluído aquel obtido a través de internet, sen indicación expresa da súa orixe e, se é o caso, o permiso do seu autor/a, poderá ser considerada causa de cualificación de suspenso na actividade. Todo iso sen prexuízo das responsabilidades disciplinarias ás que puidese haber lugar tras o correspondente procedemento.

"A realización fraudulenta das probas ou actividades de avaliación implicará directamente a cualificación de suspenso '0' na materia na oportunidade correspondente, invalidando así calquera cualificación obtida en todas as actividades de avaliación para convocatoria extraordinaria"

Fontes de información

Bibliografía básica	- Donahue, Patricia M. (1988). Historia de la enfermería. Barcelona: Doyma - Nightingale, Florence (2011). Notas sobre enfermería : qué es y qué no es. Barcelona : Elsevier Masson - Siles, José (2011). Historia de la enfermería. Madrid: Difusión Avances en Enfermería - María Luisa Martínez Martín, Elena Chamorro Rebollo (2017). Historia de la Enfermería : evolución histórica del cuidado enfermero. 3ª edición. Barcelona: Elsevier - Alligood, Martha Raile (2018). Modelos y teorías en enfermería. 9ª edición. Madrid : Elsevier Science - Fernández Ferrín, Carmen (2000 (2003 reimp.)). Enfermería fundamental/Colección Master de Enfermería. Barcelona : Masson - Kozier y Erb (2013). Fundamentos de enfermería : conceptos, proceso y práctica. 9ª edición. Madrid : Pearson Prentice Hall - NANDA Internacional (2021). Diagnósticos enfermeros : definiciones y clasificación : 2021-2023. Barcelona: Elsevier - (). Híades : revista de historia de la enfermería. Alcalá de Guadaíra: Grupo Andaluz para la Investigación de la Historia de la Enfermería. Qalat Cháb - (). Metas de Enfermería. Ribarroja (Valencia): Difusión Avances de Enfermería - (). Revista Rol de enfermería. Barcelona : Ediciones Rol - (). Enfermería clínica. Ámsterdam : Elsevier Science Direct - (). Enfermería Global. Murcia: Universidad de Murcia - (2015). Herramienta online para la consulta y diseño de Planes de Cuidados de Enfermería. [Internet]. NNNConsult. Elsevier
Bibliografía complementaria	A bibliografía considerada como complementaria para o estudo desta materia facilitaráselle ao alumno a medida que se aborden cada un dos temas do programa, a través da plataforma Moodle.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Anatomía/750G01001

Sistemas da información e comunicación en ciencias da saúde/750G01004

Fisioloxía/750G01105

Materias que continúan o temario

Estancias Clínicas I/750G01025

Estancias Clínicas II/750G01026

Practicum/750G01032

Enfermaría Clínica I/750G01034

Enfermaría Clínica II/750G01035

Observacións

Recomendacións para axudar a conseguir unha contorna inmediata sustentable e cumprir co obxectivo da acción número 5: ?Docencia e investigación saudable e sustentable ambiental e social? do "Plan de Acción Green Campus Ferrol": 1.- A entrega dos traballos documentais que se realicen nesta materia realizarase a través de Moodle, en formato dixital sen necesidade de imprimilos 2.- Débese ter en conta a importancia dos principios éticos relacionados cos valores da sustentabilidade nos comportamentos persoais e profesionais3. Facilitarase a plena integración do alumnado que por razón físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un acceso axeitado, igualitario e proveitoso á vida universitaria.ADAPTACIÓN DE PRESENCIALIDADE Á SITUACIÓN EPIDEMIOLÓXICA:Todas as actividades presenciais realizaranse con asentos preasignados, máscara e ventilación. No estará permitido o consumo de alimentos e bebidas, asegurando que se cumpran as medidas de prevención e hixiene da Facultade, establecidas e publicadas en: <https://udc.es/es/fep/coronavirus/>No caso de que o grupo de docencia maxistral chegue a superar as indicacións do aforo da aula estableceranse grupos rotatorios de docencia híbrida, onde os estudantes que non caiban na aula seguirán esa semana a docencia de forma telemática e á seguinte de forma presencial, sendo outro grupo o que a realice de forma telemática, segundo planificación establecida polo docente da materia.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías